

Η Μαρίκα Νίνου, ηρωίδα αφηγήματος

Ο Σάκης Σερέφας ερεύνησε τη ζωή της μεγάλης
ερμηνεύτριας και στο «Ανθρωπος Μαρίκα» παρουσιάζει
τη διαδρομή της παράλληλα με τη σύγχρονη ελληνική ιστορία

ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΚΙΝΤΣΑ

«**Τ**ι σήμερα, τι αύριο, τι τώρα / Ας καθαρίσουμε μια ώρα αρχύτερα / Του χωρισμού μας έφτασε η ώρα / Μπορεί και για τους δυο να 'ναι καλύτερα / Ας καθαρίσουμε μια ώρα αρχύτερα». Κακά τα ψέματα δεν υπάρχει εύκολος τρόπος για να χωρίσουν δύο ερωτευμένοι. Πόσω μάλλον όταν ο έρωτάς τους είναι παράφορος. Ποιος θα περίμενε όμως ότι το κομμάτι που έγραψε ο Βασίλης Τσιτσάνης για να πει το αντίο στη Μαρίκα Νίνου και εκείνη το ηχογράφησε (1954) «μια κι έξω» με λυγμούς, θα έμενε στην ιστορία; Σίγουρα, η τελευταία που θα το περίμενε θα ήταν η ίδια η ερμηνεύτρια.

Εμβληματική προσωπικότητα στο ρεμπέτικο και λαϊκό τραγούδι. Πρωτοπόρα, πεισματάρη, αγύριστο κεφάλι. Μυθιστορηματική η γέννηση της Αρμένισσας Ευαγγελίας Αταμιάν, μυθιστορηματική η σύντομη ζωή της (πέθανε 35 ετών στις 23 Φεβρουαρίου 1957), τραγικός ο θάνατός της. Αναγκασμένη να τραγουδά ως την τελευταία μέρα της ζωής της, με φριχτούς πόνους, χτυπημένη από καρκίνο.

Ο Σάκης Σερέφας στο νέο του βιβλίο «Ανθρωπος Μαρίκα: Από τη Σμύρνη στην Κοκκινιά» (εκδ. Μεταίχμιο) προσέγγισε τη μεγάλη τραγουδίστρια και κυρίως τη ζωή της με ιδιαίτερο τρόπο. Πρόκειται για μια μυθοπλαστικό αφήγημα εμπνευσμένο από περιστατικά της ζωής της Μαρίκας Νίνου. Ο αναγνώστης εκτός από την ερμηνεύτρια παρακολουθεί ταυτόχρονα τη σύγχρονη ελληνική ιστορία όπως καθρεφτίζεται μέσα από τα τραγούδια της. Όπως σημειώνει ο ίδιος: «Δεν είναι η βιογραφία της Νίνου. Δεν θα μπορούσε να είναι η βιογραφία της Νίνου. Κανείς δεν μπορεί να γράψει τη βιογραφία της Νίνου. Για τον απλό λόγο πως τα στοιχεία που διαθέτουμε για τη ζωή της είναι ελάχιστα. Μερικές φωτογραφίες κι επιστολές και κάποιες μαρτυρίες ανθρώπων που συνεργάστηκαν μαζί της και συγγενών της. Συν κάποια αποσπάσματα κινηματογραφικών ταινιών όπου τραγουδά στον Τζίμη του Χοντρού κι αλλού. Είναι πράγματι απίστευτο πως για μία τόσο λαμπερή και φημισμένη, ακόμα και στην εποχή της, τραγουδίστρια, δεν υπάρχει σε κανένα έντυπο, σε καμία εφημερίδα, σε καμία μπομπίνα ηχογράφησης ραδιοφωνικού σταθμού, ούτε μία,

μα ούτε μία, συνέντευξή της. Γι' αυτό και τα γραφόμενα για αυτήν στα διάφορα βιβλία είναι αλληλοσυγκρουόμενα, τόσο για την καταγωγή της όσο και για το έτος γέννησής της, αλλά και για άλλα βασικά στοιχεία του βίου της. Αυτό ήταν ο ένας παράγοντας που κέντρισε το συγγραφικό ενδιαφέρον μου: να της δώσω μια φωνή, τη φωνή της που δεν διασώθηκε παρά μόνο σε δίσκους».

Γράφει δε στον επίλογο του βιβλίου ο θεσσαλονικιός συγγραφέας: «23 Φεβρουαρίου του 1957. Στον χειμωνιάτικο νυχτερινό ουρανό κυριαρχεί, όπως εδώ και ένα εκατομμύριο χρόνια, ο αστερισμός του Ωρίωνα. Ένα από τα πιο λαμπερά του αστέρια είναι ο Μπελατρίξ, ή αλλιώς: το αστέρι της Αμαζόνας, της γυναίκας που πολεμά. Η Μαρίκα δεν θα προλάβει να το δει απόψε. Στις δέκα παρά τέταρτο το πρωί, μπορεί κανείς να ακούσει στο ραδιόφωνο την εκπομπή "Η θεία Λένα στα μικρά παιδιά" και αμέσως μετά την εκπομπή "Οδηγίες προς ναυτιλλομένους". Δεν θα τις ακούσει ποτέ η Μαρίκα. Αν θελήσει κανείς να πάει στο σινεμά, αξίζει να προτιμήσει τον ρωσικό κινηματογραφικό κολοσσό "Αν ζούσαν οι νεκροί μας", ενώ αν είναι φίλος του θεάτρου μπορεί να απολαύσει την παράσταση "Το Ημερολόγιο της Άννας Φρανκ" στο θέατρο Μουσούρη». Κάπως έτσι έπρεπε να είχε γίνει. Στα περίπου δέκα χρόνια της διαδρομής της η Μαρίκα Νίνου ήταν

γυναίκα με ένταση, ερωτεύσιμη και ερωτική, πάλεψε σκληρά μόνη της στη ζωή και πέθανε με το παράπονο πως «κι ο ίσκιος μου με εγκατέλειψε» έχοντας γύρω της τα αγαπημένα συγγενικά της πρόσωπα μα όχι και τον άνθρωπο που θα ήθελε. Ο τελευταίος δεν ήταν άλλος από τον Βασίλη Τσιτσάνη, με τον οποίο έζησε και έζησαν έναν τρελό και παράφορο έρωτα. Ο τελευταίος μπορεί να μην ήταν δίπλα της όπως ήθελε. Τέσσερα χρόνια αργότερα έκανε το χρέος του με τον τρόπο που εκείνος ήξερε. Στις 11 Μαρτίου 1961 ηχογράφησε το «Θέλω να είναι Κυριακή». Στην ερμηνεία η Καίτη Γκρέυ.

ΜΕΤΑ ΤΟ 1922. Η Νίνου γεννήθηκε ανώνυμα το 1922 (η χρονολογία που κατά τεκμήριο χρησιμοποιούσαν οι «παλιοί» του χώρου) στο πλοίο που έφερε τους πρόσφυγες από τη Σμύρνη και ουσιαστικά παραμένει η μεγάλη άγνωστη του ελληνικού τραγουδιού. Τουλάχιστον έχει αποτυπωθεί η φωνή της στη δισκογραφία. Τη θάψανε στο Σχιστό της Νεάπολης πλάι στον αδελφό της, Μπαρκέβ Αταμιάν, που είχε πεθάνει το 1955. Δεν υπάρχουν ούτε οι τάφοι τους ούτε τα οστά τους. Από το πρελούδιο: «Η γιαγιά της μαμάς μου σκαρφώθηκε μια μέρα και κοίταξε έξω από ένα παραθυράκι που ήταν ψηλά ψηλά. Κι είδε πτώματα πολλά. Κι ένα πτώμα ήταν αποκεφαλισμένο. Το κεφάλι, λίγο πιο πέρα απ' το σώμα, το τσιμπολογούσαν οι κότες που βόσκαν αδέσποτες. Μια άλλη κότα ήταν ανεβασμένη στο στήθος του πτώματος και τσιμπολογούσε τον κομμένο λαιμό και τα σκουλήκια που βγαίνανε μέσα από το σαπισμένο, το μαύρο το κρέας. Λίγες μέρες μετά, οι Τούρκοι τούς έβγαλαν έξω απ' την αποθήκη, ήρθε κι ο δήμιος κι άρχισε ν' ακονίζει μπροστά τους το μαχαίρι. Κι έφεραν ψωμί να φάνε οι ετοιμοθάνατοι, γιατί η θρησκεία τους, των Τούρκων, λέει άμα σφάζεις χορτάτους δεν πιάνεται αμαρτία. Και σφάζανε και ψήσανε και τους ταΐσανε κι από κείνες τις κότες που είχαν φάει πριν τα πτώματα των συγγενών τους. Και τους το φανερώσανε τι ήταν αυτό που φάγανε λίγο προτού να τους σφάξουνε κι αυτούς. Η γιαγιά της μαμάς σώθηκε βαριά λαβωμένη, γιατί έκανε την πεθαμένη στο λάκκο με τον ασβέστη που πετάξανε μετά τα πτώματα» (αληθινή μαρτυρία).

Σάκης Σερέφας,
«Ανθρωπος Μαρίκα:
Από τη Σμύρνη στην Κοκκινιά»,
εκδ. Μεταίχμιο, σελ. 128